

กพด.รับที่ ๑๖
วันที่ ๑๙ พ.ย. ๒๕๖๗
เวลา ๑๖.๔๐ น.

สสค. (eMail)
ส่ง : กพด.
รับที่ : ธ12649/67
19 พ.ย. ๒๕๖๗ เวลา 13.30 น.

ที่ สม ๐๙๐๑/๓/๗

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา
อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น ๖-๗
ถนนแจ้งวัฒนะ เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐

๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๗

เรื่อง ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนเพื่อบูรณาการการจัดการความเสียหายจากช้างป่า
และเยียวยาผู้ที่ได้รับผลกระทบอย่างเป็นธรรม

กราบเรียน นายกรัฐมนตรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาข้อเสนอแนะที่ ๑๑๘-๑๒๑ ลงวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๖๗

ด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ได้รับหนังสือจากคณะกรรมการ
วิสามัญพิจารณาการศึกษาและแก้ไขปัญหาช้างป่า สภาผู้แทนราษฎร ขอให้ข้อเสนอแนะเชิงระบบไปยัง
องค์กรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กรณีช้างป่าออกจากเขตพื้นที่อนุรักษ์ ทำให้เกิดความเสียหายต่อชีวิต
ร่างกาย ที่อยู่อาศัย และพืชผลทางการเกษตรของประชาชนในพื้นที่ต่าง ๆ และได้รับคำร้องจากประชาชน
ผู้ที่ได้รับผลกระทบ ขอให้ตรวจสอบหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาและ
เยียวยาความเสียหาย กสม. จึงขอกราบเรียนข้อเท็จจริง สภาพปัญหา และข้อเสนอแนะ ดังนี้

๑. ข้อเท็จจริงและสภาพปัญหา

๑.๑ ความเสียหายจากช้างป่ากระทบต่อสิทธิมนุษยชนในหลายมิติ ได้แก่ สิทธิและเสรีภาพ
ในชีวิตและร่างกาย สิทธิในทรัพย์สิน สิทธิในการประกอบอาชีพ สิทธิในมาตรฐานการครองชีพที่เพียงพอ สิทธิใน
ความเป็นอยู่ที่ดีของตนเองและครอบครัว สิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดี และมีผลสืบเนื่องให้เกิดความขัดแย้งระหว่าง
ประชาชนกับรัฐ กระทั่งกระทบสิทธิชุมชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิทธิด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเข้าถึงการ
เยียวยา

๑.๒ จากการศึกษาพื้นที่เป้าหมาย ๓ แห่ง พบว่ามีสาเหตุหลักที่ต่างกัน ได้แก่ กลุ่มป่า
ตะวันออกมีสาเหตุมาจากความหนาแน่นของประชากรช้างป่าเกินศักยภาพการรองรับของพื้นที่ป่าอนุรักษ์
กลุ่มป่าตะวันตกมีสาเหตุมาจากการพัฒนาและการจัดทำโครงสร้างขนาดใหญ่ ส่วนพื้นที่อำเภอภูหลวง
จังหวัดเลย มีสาเหตุมาจากการปลูกอ้อยซึ่งเป็นพืชอาหารของช้างป่าเพื่อตอบสนองต่อการผลิตในทาง
อุตสาหกรรม รวมถึงมีระบบนิเวศ นิเวศช้างป่าประจำถิ่น ความเข้มแข็งของชุมชน ความสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐ
กับประชาชนและท้องถิ่น รวมถึงความสนใจของภาคีเครือข่ายภาคประชาสังคมในพื้นที่นั้น ๆ ต่างกัน ทำให้
ทัศนคติของประชาชนต่อปัญหา ความต้องการของชุมชน และวิธีการที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพของแต่ละ
พื้นที่เพื่อจัดการปัญหาจึงต่างกันด้วย

๑.๓ ตั้งแต่ปี ๒๕๖๕ - เดือนมีนาคม ๒๕๖๗ การจัดการช้างป่ามีพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
ทั้งในด้านการร่วมมือ แนวคิดและวิธีการจัดการ เครื่องมือและเทคโนโลยีการป้องกันและเฝ้าระวัง รวมถึง
ภาครัฐได้พัฒนาภาคีเยียวยาในด้านอัตราเงินช่วยเหลือ ซึ่ง กสม. เห็นว่า วิธีการรับมือและวิธีการจัดการปัญหา
ช้างป่าที่สอดคล้องกับแต่ละพื้นที่ต้องอาศัยการศึกษาและวิจัยเพื่อพัฒนาอย่างต่อเนื่องบนฐานของการจัดการ

/เชิงพื้นที่...

เชิงพื้นที่และการมีส่วนร่วมจากรากฐานขึ้นไปสู่ระดับนโยบาย โดยยังพบข้อท้าทายและแนวทางที่ควรต้องพัฒนาต่อไป ได้แก่ การสร้างกลไกระดับพื้นที่เพื่อการจัดการแบบมีส่วนร่วมและแบ่งปันข้อมูล การสนับสนุนต่อยอด การศึกษาวิจัย การออกแบบการจัดการโดยมีเส้นทางเดินข้างเป็นฐาน การสนับสนุนตลาดสำหรับพืชทางเลือก การปรับปรุงหลักเกณฑ์การเยียวยาพืชผลทางการเกษตรและการประกันภัย และการสนับสนุนงบประมาณอย่างต่อเนื่องและการติดตามประมวผล

๒. เหตุผลความจำเป็นที่ต้องเสนอคณะรัฐมนตรี

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๗ (๓) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖ (๓) ประกอบมาตรา ๔๒ บัญญัติให้ กสม. มีหน้าที่และอำนาจเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน รวมตลอดทั้งการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือคำสั่งใด ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาดำเนินการให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๗ วรรคสอง

๓. ความเร่งด่วนของเรื่อง

เห็นสมควรนำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาและมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการให้เป็นไปตามข้อเสนอแนะของ กสม. ให้มีผลในทางปฏิบัติโดยเร็ว

๔. ข้อเสนอแนะ

เพื่อให้การจัดการข้างป่าสอดคล้องกับสาเหตุของปัญหา นิเวศวิทยา และตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง กสม. เห็นควรเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน และมาตรการหรือแนวทางป้องกันและเยียวยาความเสียหาย ต่อคณะรัฐมนตรี และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

๔.๑ ข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

๔.๑.๑ ให้กระทรวงมหาดไทยสั่งการให้จังหวัดที่ประสบภัยข้างป่า และยังไม่มีความคณะกรรมการข้างป่าระดับจังหวัด แต่งตั้งคณะกรรมการอนุรักษ์และจัดการข้างจังหวัด โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน กำหนดองค์ประกอบคณะกรรมการร่วมกันทั้ง ๓ ฝ่าย ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ ตัวแทนประชาชนจากชุมชนที่ได้รับผลกระทบ และตัวแทนจากภาคประชาสังคมที่ขับเคลื่อนในพื้นที่นั้น ในสัดส่วนที่เท่ากัน หรือใกล้เคียงกัน และให้แต่ละอำเภอหรือท้องถิ่นที่ประสบภัยจากข้างป่าแต่งตั้งคณะกรรมการระดับท้องถิ่น เพื่อช่วยเหลือให้แผนงานในระดับพื้นที่บรรลุผลตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ โดยกำหนดวัตถุประสงค์และขอบเขตดำเนินการ ในเรื่องดังนี้

(๑) สนับสนุนการศึกษาวิจัยและรวบรวมข้อมูลในพื้นที่

(๒) จัดทำแผนการป้องกันและแก้ไขปัญหาหรือโครงการจัดการข้างป่าที่สอดคล้องกับระบบนิเวศ และเส้นทางของข้างป่าในเขตพื้นที่ของตน เสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดสรรงบประมาณในการดำเนินการตามแผนงาน

(๓) ประเมินผลการจัดการข้างป่าประจำปี

(๔) รับคำร้องและแสวงหาข้อเท็จจริงและประเมินความเสียหายเบื้องต้น เพื่อช่วยเหลือผู้ที่ได้รับผลกระทบให้เข้าถึงการเยียวยา

/๔.๑.๒ ให้กรมอุทยาน...

๔.๑.๒ ให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ร่วมกับการพัฒนาชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง จัดเวทีแลกเปลี่ยนข้อมูลและแนวทางการจัดการช้างป่าเพื่อติดตามและประมวลผล ระหว่างหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ประชาชนผู้ได้รับผลกระทบ อาสาสมัครเฝ้าระวังช้างป่า และภาคประชาสังคม ในตำบลที่ได้รับผลกระทบอย่างน้อยทุก ๑๘๐ วัน

๔.๑.๓ ให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง จัดตั้งศูนย์ข้อมูลการเคลื่อนที่ของช้างป่าแบบเป็นปัจจุบัน ที่ผู้ใช้งานทั่วไปใช้ระบบในการตรวจสอบ เพิ่มและแบ่งปันข้อมูลได้

๔.๑.๔ ให้คณะรัฐมนตรีส่งแนวทางการจัดการช้างป่าตามข้อ ๔ ของข้อเสนอแนะตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ไปยังคณะกรรมการอนุรักษ์และจัดการช้างระดับชาติเพื่อประโยชน์ในการกำหนดมาตรการบริหารจัดการช้างป่าในทางนโยบายต่อไป

๔.๒. มาตรการหรือแนวทางป้องกันและเยียวยาความเสียหาย

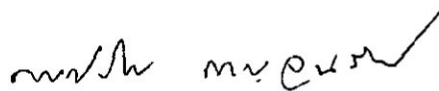
๔.๒.๑ ระยะเร่งด่วน ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ทหารบกและตำรวจตระเวนชายแดน ร่วมกันและทำความเข้าใจกับกรมบัญชีกลาง ในการปรับปรุงแก้ไขระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๖๒ และหลักเกณฑ์ปลีกย่อยที่เกี่ยวข้อง กรณีเงื่อนไข “พืชตายสิ้นเชิง”

๔.๒.๒ ระยะสั้น ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กรมบัญชีกลาง ร่วมกับสมาคมองค์การบริหารส่วนจังหวัดแห่งประเทศไทย สมาคมองค์การบริหารส่วนตำบลแห่งประเทศไทย สมาคมสันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย กำหนดหลักเกณฑ์เฉพาะในการป้องกันและเยียวยาตามประกาศคณะกรรมการกฤษฎีกากระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เรื่อง กำหนดกิจการอื่นใดที่เป็นประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นให้เป็นหน้าที่และอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ลงวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๖๗ ด้านการแก้ไขปัญหาสัตว์ป่าที่ก่อให้เกิดผลกระทบหรือสร้างความเดือดร้อนต่อประชาชน และด้านทรัพย์สินเสียหายและพืชผลทางการเกษตร ที่เหมาะสมกับลักษณะความเสียหายจากช้างป่าที่แตกต่างจากภัยพิบัติทั่วไป

ดังรายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาข้อ ๔ ผลเป็นประการใด โปรดแจ้งให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติทราบด้วย จะขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(นางสาวพรประไพ กาญจนรินทร์)

ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

สำนักกฎหมาย

โทร. ๐ ๒๑๔๑ ๓๘๖๘ (ชิดชนก)

โทรสาร ๐ ๒๑๔๓ ๘๗๒๐

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ law_ICESCR@nhrc.or.th